

وحیدعظیم‌بیا

دبیر گروه اقتصاد

یکی از چالش‌های حاکمیت اقتصادی ایران، موضوع کمبود بنزین و در پی آن نیاز به واردات این کالاست. به باور کارشناسان، این مشکل خطرات امنیتی و اقتصادی بالایی برای کشور داشته و طبعاً نیاز به راه‌حلی فوری و مؤثر دارد. در صفحه پیش‌رو به بررسی اهمیت تمرکز بر سوخت جایگزین در صنعت خودروسازی ایران به عنوان مهم‌ترین گام در رفع نارضایتی‌های ناشی از کمبود بنزین پرداخته‌ام چه‌آنکه با مدیریت موضوع مصرف بالای بنزین و ترویج استفاده از سوخت‌های جایگزین، ایران می‌تواند خسرات مرتبط با واردات بنزین را کاهش دهد و به امنیت انرژی بلندمدت دست یابد.

سوخت دوم و جایگزین مهم‌ترین راهکار رفع ناترازی و واردات بنزین

تاکید بر سوخت جایگزین در صنعت خودروسازی ایران مزایای متعددی از جمله پایداری زیست‌محیطی، استقلال انرژی، فرصت‌های اقتصادی، نوآوری‌های تکنولوژیکی و بهبود درک نیازمند راه‌حلی فوری و کلیدی برای حل این مشکل است. در سال‌های اخیر با توجه به ثابت بودن تولید بنزین و از بین رفتن بجزئی‌ای کرنا، محدود مصرف بنزین افزایش پیدا کرده و به رشد سالانه حداقل ۶ درصدی رسیده است و اکنون نیز دچار ناترازی بنزین شده‌ام و پیش‌بینی می‌شود امسال روزانه ۱۵ میلیون لیتر بنزین کسری داشته باشیم که از راه‌های سوآپ، واردات، استفاده از ظرفیت پتروشیمی‌ها یا مواردی از این قبیل تأمین می‌شود. از طرفی اگر با این دست فرمان مصرف پیش‌برویم به سالانه حدود ۳ میلیارد دلار ارز برای واردات بنزین نیاز خواهیم داشت و اگر این روند افزایش مصرف خودروهای سوخت‌های جایگزین با سرعتی که در سال ۱۴۱۲، در سال ۱۴۱۳ باید روزانه یک میلیون بشکه نفت فروشیم تا بنزین وارد کنیم که بسیار از نظر امنیتی و اقتصادی برای کشور مضر است.

برای حل این مشکل کارشناسان طیف وسیعی از راهکارها را ارائه می‌دهند؛ سیاست‌های قیمتی تاسیاست‌های غیرقیمتی، اما باید روی عامل اصلی شدت بالای مصرف انرژی تمرکز شود. این موضوع به مسئله مصرف بسیار بد و غیراستاندارد و غیربهینه بنزین در خودروهای درون‌سازار ایران بازمی‌گردد و طیف وسیعی از اقدامات باید در این بخش انجام گیرد؛ اولین و مهم‌ترین اقدام در این زمینه بحث توسعه سوخت جایگزین با کمک گرفتن از دو گانه‌سوز CNG سوخت کردن در جهت هیبریدی کردن خودروها است. سوخت کردن خودروهاست. این راهکار با توجه به لزوم کاهش وابستگی به بنزین در سبد سوختی کشور و راهکاری برای کاهش مصرف بنزین در افزایش سوخت‌های جایگزین و در نتیجه کاهش واردات بنزین، یک موضوع مهم و کلیدی است که باید سریعاً در دستور کار قرار گیرد.

برای اجرای موفقیت آمیز این راه‌حل، اتخاذ یک رویکرد چند وجهی ضروری است؛ اولاً، دولت باید برای تولید و خرید خودروهای سوخت جایگزین مشوق ایجاد و حمایت کند. این می‌تواند شامل معافیت‌های مالیاتی، بارانه‌ها و گزینیه‌های مالی مطلوب برای تشویق مصرف‌کنندگان به انتخاب این خودروها نسبت به خودروهای سنتی بنزینی باشد.

ثانیاً، دولت باید در زیرساخت‌های لازم برای خودروهای سوخت جایگزین سرما به‌گذاری کند، مانند ایجاد جایگاه‌های بیشتر سوخت CNG و ایستگاه‌های شارژر خودروهای هیبریدی و الکتریکی. این امر مستلزم همکاری بین سازمان‌های دولتی مربوطه، شرکت‌های انرژی و سازندگان خودرو برای اطمینان از وجود یک شبکه جامع و کارآمد است.

تاکید بر سوخت جایگزین در صنعت خودروسازی ایران مزایای متعددی از جمله پایداری زیست‌محیطی، استقلال انرژی، فرصت‌های اقتصادی، نوآوری‌های تکنولوژیکی و بهبود درک عمومی به همراه دارد. ایران می‌تواند با اولویت‌بندی توسعه و پذیرش خودروهای هیبریدی و خودروهای سوخت‌های جایگزین و وابستگی خود به واردات بنزین و انشرات زیست‌محیطی را کاهش دهد و خود را به عنوان یک رهبر منطقه‌ای در حمل‌ونقل پاک و پایدار قرار دهد. این ابتکار نیازمند یک رویکرد جامع است که حمایت از سیاست، توسعه زیرساخت‌ها و کمپین‌های آگاهی عمومی را برای تشویق مصرف‌کننده و تسریع در پذیرش سوخت‌های جایگزین ترکیب می‌کند.

طبعاً توجه به چنین راهکارهایی نیازمند ورود جدی دولت بدون در نظر گرفتن فشارهاست چه‌آنکه احیاناً برخی افرادی که دچار «تعارض منافع» هستند مانع از عملیاتی شدن چنین طرح‌های سیاست، به‌هر روی آنچه مهم است، تأمین منافع گروهی و برهیز از منافع فردی و گروهی برخی ذی‌نفعان است.

تمرکز بر سوخت جایگزین در صنعت خودروی ایران مهم‌ترین راه‌حل برای رفع مشکلات امنیتی و اقتصادی ناشی از کمبود بنزین است. توسعه فناوری‌های سوخت جایگزین مانند خودروهای هیبریدی و خودروهای سوخت‌زاد CNG، پتانسیل قابل توجهی برای افزایش بهره‌وری سوخت دارد. ایران در تولید برق و همچنین دارا بودن منابع سرشار گازی و استخراج آن بسیار توانمند است و حتی در واردات بالای بنزین، کاملاً عقلانی است به سمت افزایش خودروهای با سوخت جایگزین سویچ کنیم. ■■■■

یکی از چالش‌های مهم حاکمیت اقتصادی ایران، موضوع کمبود بنزین و در پی آن نیاز به واردات است. این مشکل خطرات امنیتی و اقتصادی بالایی را برای کشور به همراه داشته و نیاز به راه‌حلی فوری و مؤثر دارد. با پرداختن به موضوع مصرف بالای بنزین و ترویج استفاده از سوخت‌های جایگزین، ایران می‌تواند خطرات مرتبط با واردات بنزین را کاهش دهد و به امنیت انرژی بلندمدت دست یابد. در سال‌های اخیر، ایران به دلیل عواملی مانند شدت جمعیت، توسعه اقتصادی و کاهش همه‌گیری کووید-۱۹ شاهد افزایش مداوم مصرف بنزین بوده‌است. این رشد مصرف به نرخ سالانه حداقل ۶ درصد رسیده‌است. برای پاسخگویی به تقاضای فزاینده، کشور به سوآپ بنزین، واردات و استفاده از ظرفیت‌های پتروشیمی هاروی آورده است. با این حال، این رویکرد هزینه قابل توجهی داشته و نیاز به هزینه سالانه حدود ۳ میلیارد دلار را خارجی برای واردات بنزین دارد. اگر روند کنونی ادامه یابد، ایران ممکن است مجبور شود تا سال ۱۴۱۳ روزانه یک میلیون بشکه نفت بفروشد تا واردات بنزین را حفظ کند که پیامدهای امنیتی و اقتصادی شدیدی برای کشور به همراه خواهد داشت.

■ **رسیدگی به علت اصلی مصرف بالای بنزین**
برای مقابله با چالش کمبود بنزین و کاهش وابستگی به واردات بنزین، رسیدگی به علت اصلی مصرف بالای انرژی بسیار مهم است. یکی از عوامل اصلی این موضوع مصرف ناکارآمد، غیراستاندارد و غیربهینه بنزین در بازار خودروی ایران است. حل این مشکل نیازمند یک رویکرد جامع است که بر کاهش مصرف بنزین و افزایش استفاده از سوخت‌های جایگزین تمرکز دارد.
طیف وسیعی از اقدامات باید برای ترویج سوخت‌های جایگزین در صنعت خودروی ایران اجرا شود. مهم‌ترین اقدام توسعه فناوری‌های سوخت جایگزین به ویژه از طریق معرفی خودروهای دو گانه سوز، خودروهای هیبریدی یا راه‌حل‌های تنوع‌بخشیدن به سبد سوخت، کاهش وابستگی به بنزین و کاهش مصرف کلی بنزین است. توجه فوری و اولویت‌بندی این رویکرد برای رفع نیاز مردم به بهره‌وری انرژی و امنیت ضروری است.

■ **اهمیت افزایش خودروهای هیبریدی و دوگانه‌سوز گازی**

خودروهای هیبریدی که از ترکیبی از موتور احتراق

اقتصادسیاهی

سرویس اقتصادی ۰۶۰۸۸۵۳۳

«جوان» الزامات توجه به سوخت جایگزین خودرو را پررسی می‌کند

خودروهای با سوخت جایگزین

گره بنزین را باز می‌کند

ایران را افزایش می‌دهد.
انکا به بنزین وارداتی کشور را در برابر تنش‌های ژئولیتیکی، اختلال در عرضه و نوسان قیمت جهانی نفت آسیب پذیر می‌کند. با توسعه فناوری‌های سوخت جایگزین، ایران می‌تواند از منابع انرژی داخلی خود بهره برده و منابع سوخت خودرا متنوع کند. این امر نه تنها امنیت انرژی را تقویت می‌کند، بلکه میزان قرار گرفتن کشور در معرض خطرات اقتصادی مرتبط با بازارهای نوسان نفت را کاهش می‌دهد.

توسعه گازی و استخراج آن بسیار توانمند است و حتی در فصول گرم سال به صادرات گاز و برق نیز می‌پردازد. بنابراین با توجه به مزاد این منابع انرژی و همچنین واردات بالای بنزین، کاملاً عقلانی است به سمت افزایش خودروهای با سوخت جایگزین سوچ کنیم. همچنین سرمایه‌گذاری در سوخت‌های جایگزین فرصت‌های اقتصادی را برای ایران به ارمغان می‌آورد. توسعه و تولید خودروهای هیبریدی، زیرساخت‌های سوخت‌گیری CNG و فناوری‌های مرتبط می‌تواند باعث رشد صنعت خودروسازی داخلی نیز شود. این به نوبه خود فرصت‌های شغلی و اقتصادی نیز ایجاد می‌کند، نوآوری‌های تکنولوژیکی را تقویت و سرمایه‌گذاری‌ها را جذب می‌کند. ایران پتانسیل تبدیل شدن به یک رهبر منطقه‌ای در فناوری‌های سوخت جایگزین، صادرات تخصص و محصولات خود به کشورهای همسایه را دارد.

ثالثاً، ترویج سوخت‌های سوخت جایگزین، نوآوری‌های تکنولوژیکی در بخش خودرو را هدایت می‌کند. تلاش‌های تحقیق و توسعه در خودروهای هیبریدی، فناوری‌های باتری و موتورهای CNG است. دو گانه‌سوز کردن خودروها و افزایش مصرف CNG است که در گذشته هم طرحی اجرا و ۲ هزار و ۵۰۰ جایگاه احداث شد. امروزه به دلایل متعدد از همه ظرفیت جایگاه‌های سسی آن‌چی در کشور استفاده نمی‌شود

فریدون حسولوند

رئیس کمیسیون انرژی مجلس

یکی از موضوعاتی که در برنامه‌های توسعه قبلی تقویت شده بود تقویت تنوع‌بخشی به سبد انرژی و افزایش استفاده از سوخت جایگزین بنزین نظیر برق یا CNG بود که اهداف مختلفی از جمله کاهش مصرف سوخت و جلوگیری از آلودگی و آلاینده‌گی محیط زیست را دنبال می‌کرد. وقتی کاهش مصرف داشته باشیم عملاً می‌توانیم تولیدمان را به صادرات تبدیل کنیم

مصطفی نخعی

عضو کمیسیون انرژی مجلس

یکی از راهکارهای جایگزین برای کاهش مصرف بنزین، استفاده از سوخت دوم است که از طریق تولید خودروهای هیبریدی یا دو گانه‌سوز کردن خودروها و افزایش مصرف CNG است که در گذشته هم طرحی اجرا و ۲ هزار و ۵۰۰ جایگاه احداث شد. امروزه به دلایل متعدد از همه ظرفیت جایگاه‌های سسی آن‌چی در کشور استفاده نمی‌شود

غنی نظری

عضو هیئت‌رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس

یکی سوخت پاک و ارزان است و از جمله ویژگی‌های آن این است که از آلودگی محیط‌ز بست به شدت جلوگیری می‌کند. با توجه به اینکه الان در کشور گرانی است و یکسری مشاغل نظیر وانت بارها، اسنپ‌ها و آژانس‌ها ز زندگی شان با مصرف بنزین به سختی می‌گذرد، بنابراین این می‌تواند با CNG راحت‌تر فعالیت داشته باشند

هستند و عملاً نیاز به زیرساخت‌های انرژی در آنجا محقق نشده‌است.»

حسینوند خاطر نشان می‌کند: «در بخش خصوصی و مردمی درخواست‌های زیادی برای ساخت CNG است که متقاضی هستند، اما پروتکل و مسیر احداث طولانی است و در صحبتی که با وزیر و معاونت پخش داشتیم قول دادند موانع را برطرف کنند و ان‌شاءالله این موانع و مشکلات نیز حل شود.»

■ **توسعه سوخت‌های جایگزین، مهم‌ترین راهکار برای کاهش مصرف و ناترازی بنزین**

مصطفی نخعی، عضو کمیسیون انرژی مجلس نیز درباره سیاست دولت در بحث تقویت سوخت جایگزین خودرو نظیر برقی کردن خودروها یا استفاده از سوخت گازی یا CNG به «جوان» می‌گوید: «ناترازی بنزین در کشور ما واقعیتی است که نمی‌توان آن را انکار کرد. باید سعی کنیم با تولید خودروهای کم مصرف، مصرف را کاهش و بهینه و متنوع کردن سبد سوخت را نیز در دستور کار قرار دهیم.»

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی می‌افزاید: «یکی از راهکارهای جایگزین برای کاهش مصرف بنزین، استفاده از سوخت دوم است که از طریق تولید خودروهای هیبریدی یا دو گانه‌سوز کردن خودروها و افزایش مصرف CNG است که در گذشته هم طرحی اجرا و ۲ هزار و ۵۰۰ جایگاه احداث شد. امروزه به دلایل متعددی که از آن جمله اقتصاد سوخت و دلایل متعدد دیگر که بخشی اقتصادی و بخشی فنی است از همه ظرفیت جایگاه‌های سی‌ان‌جی در کشور استفاده نمی‌شود.»

وی بیان می‌کند: «ما باید بحث قیمت را اصلاح کنیم و قیمت CNG تفاوت معناداری با بنزین داشته باشد. یعنی باید قیمت سسی آن‌جی را کاهش دهیم که مردم انگیزه پیدا کنند و به سمت مصرف سسی آن‌جی بروند و از تکنولوژی‌های روز CNG و کیت‌های استاندارد در خودروها استفاده کنیم.»

نخعی با بیان اینکه توسعه صنعت سی‌ان‌جی در کشور به کاهش مصرف بنزین کمک می‌کند، می‌گوید: «دولت بر اساس ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید، رقابت‌پذیر و تکلیف‌هایی که در قانون بوده‌جه دارد، به این سمت و سوی سعتی تقویت CNG رفته است ولی با این حال باید جدی‌تر باشد. اخیراً هم شورای اقتصاد مصوباتی در این راستا داشته که باید دنبال شوند.»

■ **تقویت سوخت دوم با تکبیه بر منابع گازی سرشار برای کنترل ناترازی بنزین**

غنی نظری، عضو هیئت‌رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس همچنین درباره سیاست دولت در بحث تقویت CNG به «جوان» می‌گوید: «CNG یک سوخت پاک و ارزان است و از جمله ویژگی‌های آن این است که از آلودگی محیط زیست به شدت جلوگیری می‌کند. با توجه به اینکه الان در کشور گرانی است و یکسری مشاغل نظیر وانت بارها، اسنپ‌ها و آژانس‌ها زندگی شان با مصرف بنزین به سختی می‌گذرد، بنابراین این می‌تواند با CNG راحت‌تر فعالیت داشته باشند و با مبلغ کمتری در آمدشان را بالا ببرند.»

عضو هیئت‌رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی می‌افزاید: «با تقویت CNG می‌توانیم به حل مشکل ناترازی بنزین در کشور کمک کنیم. اگر این فرهنگ را عمومی کنیم و همه دستگاه‌ها از CNG استفاده کنند، می‌توانیم به صادرات نفت هم اقدام کنیم، یعنی به جای اینکه بنزین را که موضوعی امنیتی و مهم است وارد کنیم صادر می‌کنیم.»

وی ادامه می‌دهد: «با توجه به اینکه منابع گازی کشور فوق‌العاده زیاد است و ما تقریباً دومین کشور دارای گاز هسته‌ست می‌توانیم از این ظرفیت استفاده و ناترازی بنزین‌مان را جبران کنیم.»

نظری خاطر نشان می‌کند: «اقدام دولت در گازسوز کردن خودروها به صورت رایگان اقدام خوبی است و بهتر است مردم را از مزایای آن مطلع و در شبکه‌ها و رسانه‌ها درباره آن صحبت کنند، چرا که همه نفع دولت و هم مردم است.»

■ **جمع‌بندی**

به نظر می‌رسد تمرکز بر سوخت جایگزین در صنعت خودروی ایران مهم‌ترین راه‌حل برای رفع مشکلات امنیتی و اقتصادی ناشی از کمبود بنزین است. با پرداختن به علت اصلی مصرف بالای انرژی، ایران می‌تواند وابستگی خود به واردات بنزین و خطرات امنیتی و اقتصادی را کاهش دهد و به امنیت انرژی بلندمدت دست یابد. توسعه فناوری‌های سوخت جایگزین مانند خودروهای هیبریدی و خودروهای سوخت‌زاد CNG، پتانسیل قابل توجهی برای افزایش بهره‌وری سوخت‌های جایگزین مانند خودروهای هیبریدی و خودروهای سوخت‌های جایگزین با سوخت گازی، پتانسیل قابل توجهی برای تولید کنندگان داخلی و شرکای بین‌المللی، این کشور می‌تواند خود را به عنوان پیشرو در تولید خودروهای سوخت جایگزین معرفی کند. این امر می‌تواند منجر به ایجاد شغل، افزایش صادرات و رشد کلی اقتصادی شود.

رضانعلی سنگدوینی، عضو هیئت‌رئیس کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه در گفت‌وگو با «جوان» درباره سیاست دولت در بحث تقویت CNG گفت: با توجه به اینکه ما CNG را در دسترس داریم، بنابراین می‌توانیم بخشی از سوخت حمل‌ونقل کشور را با آن تأمین کنیم که الان شرایط برای استفاده از این سوخت خوب است.

عضو هیئت‌رئیس کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه افزود، ما حکمی در مورد مساللت زیست محیطی و نیاز به پرداختن به تغییرات آب و هوایی، انتقال به سوخت‌های جایگزین با تلاش‌های جهانی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای همسو می‌شود.

تمرکز بر توسعه سوخت جایگزین در صنعت خودرو مزایای متعددی دارد؛ اولاً، انکا به بنزین به عنوان منبع اصلی سوخت خودروها را کاهش می‌دهد و در نتیجه تقاضا برای بنزین کاهش می‌یابد و نیاز به واردات کم می‌شود. این نه تنها باعث صرفه‌جویی در ذخایر انرژی می‌گردد، بلکه خطرات امنیتی مرتبط با انکا به منابع خارجی برای بنزین را نیز کاهش می‌دهد.

ثانیاً، ترویج سوخت‌های جایگزین مانند خودروهای هیبریدی یا گاز طبیعی فشرده (CNG) می‌تواند به کاهش سطح آلودگی و بهبود کیفیت هوادر کشور کمک کند. با افزایش نگرانی در مورد مساللت زیست محیطی و نیاز به پرداختن به تغییرات آب و هوایی، انتقال به سوخت‌های جایگزین با تلاش‌های جهانی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای همسو می‌شود.

عضو کمیسیون انرژی مجلس در گفت‌وگو با «جوان»:

دولت برای توسعه استفاده از سوخت جایگزین بنزین اقدامات مهمی انجام داده است

کمک کند. حدود ۷۰ کشور در دنیا از سوخت LPG استفاده می‌کنند. ما می‌توانیم با ۳ میلیارد تن گاز مایع که بخش خصوصی آمادگی دارد جایگه‌های سوخت LPG را انجام دهد ۱۲ میلیون لیتر بنزین صرفه‌جویی کنیم. یعنی سالانه می‌توانیم ۱۲ میلیون لیتر بنزین از LPG‌ها جایگزین کنیم. اگر بنزین را بیتری ۵۰ سنت در نظر بگیریم در سال ۲ میلیارد دلار می‌شود.

عضو کمیسیون انرژی مجلس گفت: چون شبکه گازسانی کشور همه جا هست، بنابراین CNG توسعه پیدا کرده است و همه جا هست و الان هم می‌تواند جایگزین مناسبی برای بنزین باشد. کشورهای همسایه ما CNG ندارد، ما می‌توانیم بنزین را به این کشور صادر و از این طرف خودمان در داخل CNG استفاده کنیم.
وی خاطر نشان کرد، استفاده از سوخت CNG در دولت بهم و دولت دهم شروع شد ولی دولت‌ها همت آنچنانی برای جایگزینی آن و تقویت جایگاه‌ها و همچنین گازسوز کردن خودروها نداشتند. خوشبختانه در دولت سیزدهم اقدامات خوبی در این راستا انجام شده یا در حال انجام است که مورد حمایت مجلس نیز است.